

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21.08.1996, sp. zn. 2 Tzn 139/96, ECLI:CZ:NS:1996:2.TZN.139.1996.1

Číslo: 16/1997

Právní věta: I. Za trest uložený před 1.1.1993 soudem se sídlem na území Slovenské republiky, v jehož výkonu se podle čl. II. bodu 7 zák. č. 25/1993 Sb. pokračuje, jako by byl uložen soudem České republiky, se považuje nejen trest, jehož výkon byl před tímto datem v České republice zahájen, nýbrž i trest, v jehož výkonu zde bylo před tímto datem pokračováno po zahájení výkonu trestu ve věznicí na území dnešní Slovenské republiky.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 21.08.1996

Spisová značka: 2 Tzn 139/96

Číslo rozhodnutí: 16

Číslo sešitu: 3

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Uznávání a výkon cizích soudních rozhodnutí

Předpisy: 25/1993 Sb. čl. II bod 7

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud České republiky zamítl stížnost pro porušení zákona podanou ministrem spravedlnosti České republiky ve prospěch obviněného R. M. proti usnesení Okresního soudu Brno-venkov ze dne 20. 12. 1995 sp. zn. Pp 299/91.

Z odůvodnění:

Obviněný R. M. byl rozsudkem Okresního soudu v Považské Bystrici ze dne 10. 7. 1990 sp. zn. 1 T 168/90, ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Banské Bystrici ze dne 14. 8. 1990 sp. zn. 4 To 170/90, odsouzen pro trestný čin krádeže podle § 247 odst. 1 tr. zák. (účinného před novelou provedenou zák. č. 175/1990 Sb.) k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání 3 let. Výkon uloženého trestu nastoupil ve Věznicí v Banské Bystrici, odkud byl postupně přemístěn do tehdejších NVÚ Želiezovce a Dubnica nad Váhom. Od 29. 1. 1991 pokračoval ve výkonu trestu v NVÚ Kuřim.

Usnesením Okresního soudu Brno-venkov ze dne 29. 1. 1992 sp. zn. Pp 299/91 bylo vysloveno, že se R. M. podle § 61 odst. 1 písm. a) tr. zák. z výkonu výše uvedeného trestu podmíněně propouští a podle § 63 odst. 1 tr. zák. byla současně stanovena zkušební doba v trvání 4 let.

Usnesením téhož soudu ze dne 20. 12. 1995 sp. zn. Pp 299/91 bylo podle § 64 odst. 1 tr. zák.

rozhodnuto, že podmíněně propuštěný zbytek trestu odnětí svobody v trvání 1 roku a 2 měsíců vykoná. Soud současně stanovil, že se obviněný podle § 39a odst. 2 písm. c) tr. zák. pro výkon trestu zařazuje do věznice s ostrahou.

Toto usnesení nabylo právní moci dne 23. 1. 1996.

Dne 27. 6. 1996 podal proti uvedenému rozhodnutí ministr spravedlnosti u Nejvyššího soudu České republiky stížnost pro porušení zákona. V tomto mimořádném opravném prostředku namítl, že okresní soud při svém rozhodování nezhodnotil správně provedené důkazy, když při hodnocení, zda obviněný vedl řádný život, vycházel z rozhodnutí cizozemského soudu, které bez dalšího nemůže mít účinky na rozhodování soudu České republiky. Dále poukázal na to, že soud rozhodl o výkonu trestu uloženého soudem se sídlem ve Slovenské republice, ač již nejde o výkon rozhodnutí ve smyslu čl. II. odst. 7 zák. č. 25/1993 Sb., takže pro rozhodování nebyl příslušný, neboť rozhodl o povinnosti výkonu trestu v jiném státě.

Z výše uvedených důvodů proto ve stížnosti pro porušení zákona ministr spravedlnosti navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že usnesením Okresního soudu Brno-venkov ze dne 20. 12. 1995 sp. zn. Pp 299/91 byl porušen zákon v ustanoveních § 2 odst. 6 tr. ř. a § 64 odst. 1 tr. zák. v neprospěch obviněného R. M., a dále aby podle § 269 odst. 2 tr. ř. napadené rozhodnutí zrušil.

Nejvyšší soud ČR na podkladě stížnosti pro porušení zákona v souladu s ustanovením § 274 tr. ř. v neveřejném zasedání přezkoumal podle § 267 odst. 1 tr. ř. správnost výroků napadeného usnesení, jakož i řízení, které mu předcházelo, a dospěl k následujícím závěrům:

V posuzované trestní věci bylo především nezbytné vyřešit otázku, zda lze vykonat v České republice (tj. v současné době v jiném státě) zbytek trestu odnětí svobody, jenž byl uložen soudem se sídlem na území dnešní Slovenské republiky před 1. 1. 1993, tedy soudem dříve společné soudní soustavy.

Z ustanovení § 21 odst. 2 tr. zák. vyplývá, že „trestní rozsudek cizího státu nemůže být vykonán na území republiky ani tu mít jiné účinky, nestanoví-li zákon nebo vyhlášená mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána, něco jiného“.

Ustanovení čl. II. bod 7 zák. č. 25/1993 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní řád, současně uvádí: „Jestliže bylo před účinností tohoto zákona (č. 25/1993 Sb.) započato na území České republiky s výkonem rozhodnutí soudu Slovenské republiky nebo soudu bývalé České a Slovenské Federativní Republiky, který měl sídlo na území Slovenské republiky, pokračuje se v něm, jako by se jednalo o rozhodnutí soudu České republiky, pokud mezinárodní smlouva, jíž je Česká republika vázána, nestanoví jinak.“

Z formulace posledně citovaného ustanovení zákona lze dovodit, že zákonodárce rozsudky uvedených soudů nepokládá z hlediska možného výkonu za rozsudky státu, na jehož území se mají vykonat, a v podstatě tak naznačuje, že jde o rozsudky cizího státu. Dále lze dovodit, že v České republice jen na základě platných zákonů nelze vykonat rozsudek soudu, který měl sídlo na území dnešní Slovenské republiky, pokud nejsou splněny určité podmínky, přičemž pro tento případ stanoví z uvedeného pravidla určitou zákonnou výjimku, kdy je tento výkon možný. To tedy znamená, že pokračování ve výkonu trestu uloženého takovým rozsudkem, jestliže s ním bylo započato před 1. 1. 1993, lze chápat jako výjimku z obecného pravidla zákazu výkonu rozsudku cizího státu, jež současně splňuje podmínku ustanovení § 21 odst. 2 tr. zák. „jestliže zákon nestanoví jinak“.

Pokud v případech rozsudků slovenských soudů bylo a je po 1. 1. 1993 pokračováno s ohledem na ustanovení čl. II. bod 7 cit. zák. ve výkonu trestu odnětí svobody v České republice, má Nejvyšší soud zato, že v těchto případech lze na odsouzení hledět, jako by šlo o odsouzení soudem České republiky.

Jde totiž o určitou dobu uznání rozsudku slovenského soudu na území České republiky (vykonání rozsudku je nejvyšší formou jeho uznání), a to v tomto případě ze zákona, které má stejné důsledky jako uznání takového rozsudku ve zvláštním řízení (§ 384a tr. ř.) na podkladě mezinárodní smlouvy (srov. stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu České republiky, které bylo uveřejněno pod č. 37/1996 Sb. rozh. tr.).

Jak již bylo uvedeno, obviněný R. M. byl odsouzen rozsudkem Okresního soudu v Považské Bystrici ze dne 10. 7. 1990. Šlo tedy o odsouzení soudem bývalé společné soudní soustavy, jež má sídlo na území dnešní Slovenské republiky. Trest odnětí svobody z rozsudku tohoto soudu obviněný vykonával od 29. 1. 1991 do 29. 1. 1992 v tehdejší NVÚ Kuřim, kdy na základě usnesení Okresního soudu Brno-venkov (ze dne 29. 1. 1992 sp. zn. Pp 299/91) byl z výkonu trestu podmíněně propuštěn.

V posuzované trestní věci se současně jedná o specifickou situaci spočívající v tom, že obviněný R. M. výkon trestu zahájil na území dnešní Slovenské republiky (tehdejší NVÚ Želiezovce a Dubnica nad Váhom) a posléze v jeho výkonu pokračoval před 1. 1. 1993 na území dnešní České republiky až do doby, kdy bylo rozhodnuto o jeho podmíněném propuštění.

Z hlediska výkladu ustanovení čl. II. bodu 7 zák. č. 25/1993 Sb. však nelze považovat za rozhodné, kde byl výkon trestu odnětí svobody zahájen, nýbrž zda bylo s výkonem trestu započato na území České republiky před účinností výše citovaného zákona, tedy zda k výkonu trestu, resp. jeho části zde skutečně došlo před 1. 1. 1993. V takovém případě je třeba na takové odsouzení z výše uvedených důvodů hledět, jako by šlo o odsouzení soudem České republiky.

Na podkladě učiněných závěrů lze proto dovodit, že Okresní soud Brno-venkov, jenž rozhodoval o podmíněném propuštění obviněného R. M., byl příslušný učinit ve vykonávacím řízení podle hlavy XX., od. 2, rozhodnutí o tom, že podmíněně propuštěný zbytek trestu vykoná (§ 332 odst. 1 tr. ř.), když příslušnost tohoto soudu byla založena ustanovením § 333 tr. ř.

V uvedené souvislosti bylo současně zapotřebí se zabývat další námitkou uplatněnou ve stížnosti pro porušení zákona, že okresní soud nesprávně opřel svůj závěr o tom, že podmíněně propuštěný nevedl ve zkušební době řádný život, o rozhodnutí cizozemského soudu, jež podle stěžovatele nemůže mít účinky na rozhodování soudu České republiky, a potom nesprávně použil ustanovení § 64 odst. 1 tr. zák. v neprospěch obviněného R. M.

Ze spisu Okresního soudu Brno-venkov sp. zn. Pp 299/91 vyplývá, že ve veřejném zasedání dne 20. 12. 1995 byl proveden důkaz přečtením opisů rozsudku Obvodního soudu pro Bratislavu 3 ze dne 10. 9. 1993 sp. zn. 1 T 42/93 a usnesení Městského soudu v Bratislavě ze dne 2. 9. 1994 sp. zn. 3 To 77/94. Zjistil z nich, že obviněný R. M. byl pravomocně odsouzen pro trestný čin krádeže podle § 247 odst. 1 písm. b), odst. 3 písm. b), c) tr. zák. Slovenské republiky v souběhu s trestným činem poškozování cizí věci podle § 257 odst. 1 tr. zák. Slovenské republiky k úhrnnému nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání 4 let. Podle skutkových zjištění soudu prvního stupně se obviněný v období od 2. 3. 1992 do 27. 10. 1992 opakovaně dopustil krádeží vloupáním (celkem ve 21 případech) a naplnil tak ve formě pokračování znaky skutkových podstat výše uvedených trestných činů.

Okresní soud Brno-venkov k výše uvedeným skutečnostem přihlédl a dospěl k závěru, že podmíněně propuštěný R. M. ve zkušební době určené usnesením ze dne 29. 1. 1992 sp. zn. Pp 299/91, jež počala běžet 29. 1. 1992 a jejíž konec by připadl na 29. 1. 1996, nevedl řádný život, když se dopustil rozsáhlé majetkové trestné činnosti.

Z ustanovení § 64 odst. 1 tr. zák. vyplývá, že pokud podmíněně propuštěný vedl ve zkušební době řádný život a vyhověl uloženým podmínkám, vysloví soud, že se osvědčil; jinak rozhodne, a to

popřípadě již během zkušební doby, že se zbytek trestu vykoná.

Zákon nespécifikuje důkazy, které má soud o chování podmíněně propuštěného v průběhu zkušební doby a po jejím uplynutí obstarat. Jejich okruh vyplývá z předmětu dokazování, tj. zda podmíněně propuštěný vedl ve zkušební době řádný život. I pro dokazování, jež je podkladem pro rozhodnutí soudu podle § 64 odst. 1 tr. zák., platí zásada, že je třeba postupovat tak, aby byl zjištěn skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nutný pro rozhodnutí (§ 2 odst. 5 tr. ř.).

Okruh důkazních prostředků obecně vymezuje ustanovení § 89 odst. 2 tr. ř., jež uvádí, že za důkaz může sloužit vše, co může přispět k objasnění věci, zejména výpovědi obviněného a svědků, znalecké posudky, věci a listiny důležité pro trestní řízení a ohledání. Uvedený okruh důkazních prostředků může být doplněn i dalšími, výslovně nezmiňovanými důkazy, což lze dovodit z obecné formulace, podle které za důkaz může sloužit vše, co může přispět k objasnění věci. Žádný důkazní prostředek z tohoto okruhu nelze předem vyloučit, kromě případů, kdy z právního řádu jako celku a zejména pak z trestního řádu lze dovodit jeho nepřipustnost.

Pod zorným úhlem výše uvedených skutečností bylo třeba řešit otázku, zda lze provést důkaz rozsudkem cizozemského soudu a především, jaké účinky lze s provedením takového důkazu spojovat.

Obecně lze konstatovat, že žádné ustanovení zákona nebrání tomu, aby v řízení před soudem byl rozsudek cizího státu za podmínek § 213 odst. 1 tr. ř. přečten. Pro posouzení, jaké účinky by přicházelo v úvahu s takovým důkazem spojovat, je zapotřebí vycházet ze zásad, jež zákonodárce vyjádřil v § 21 odst. 2 tr. zák., a zásad obecně uplatňovaných v trestním právu mezinárodním. Z citovaného ustanovení vyplývá, že rozsudek cizího státu nelze na území České republiky bez dalšího nejen vykonat, ale nelze mu přiznat ani „jiné účinky“, nestanoví-li zákon nebo vyhlášená mezinárodní smlouva něco jiného. Podle zásad trestního práva mezinárodního se za účinky rozsudku cizího státu, ke kterým nelze bez zvláštního zmocnění zákona nebo zvláštního uznávacího řízení v případech stanovených mezinárodní smlouvou přihlížet, považují (ponecháme-li stranou tzv. účinky negativní záležející v překážce věci rozsouzené) vedle výkonu takového rozsudku ty účinky, jež mají význam formálních právních skutečností, s nimiž domácí právní řád váže určité právní důsledky podle vlastních zákonů (např. recidivu podle § 34 písm. j), zvláště nebezpečnou recidivu podle § 41 odst. 1 tr. zák. apod.). Dřívější odsouzení je zde uvedeno jako výslovná podmínka těchto právních důsledků. Naproti tomu účinky záležející v tom, že jde o důkazní prostředek o skutečnostech v něm uvedených při rozhodování v jiné věci, např. při hodnocení osoby pachatele, způsobu jeho života, možnosti jeho nápravy apod., má rozsudek cizího státu vždy. Jde především o to, že soud z rozsudku cizího státu může zjistit, že se obviněný dopustil určitého skutku posouzeného orgány cizího státu jako trestný čin a za jakých okolností jej spáchal. Může z toho i dovodit, že odsouzený nevedl ve zkušební době podmíněného propuštění řádný život ve smyslu ustanovení § 64 odst. 1 tr. zák. Předchozí odsouzení soudem není u tohoto ustanovení formální podmínkou pro uvedený závěr. Aby soud mohl v tomto smyslu přihlížet k rozsudku cizího státu, nepotřebuje žádné zvláštní uznání ani zvláštní ustanovení zákona.

Pokud tedy v posuzované trestní věci obviněného R. M. byl okresním soudem ve veřejném zasedání proveden důkaz přečtením rozsudku cizího státu (Slovenské republiky), na základě něhož mělo být zjišťováno chování podmíněně propuštěného ve zkušební době, nelze z výše uvedených důvodů přisvědčit námitce uplatněné ve stížnosti pro porušení zákona, že se tak stalo v rozporu se zásadou, že rozhodnutí cizozemského soudu nemůže mít účinky na rozhodování soudu České republiky.

Napadeným usnesením Okresního soudu Brno-venkov ze dne 20. 12. 1995 sp. zn. Pp 299/91 bylo proto rozhodnuto na základě řádně provedeného dokazování a po vyhodnocení důkazů (již zmíněných

rozhodnutí soudů Slovenské republiky i výpovědi obviněného, jehož výslech byl proveden dožádaným soudem a výpověď ve veřejném zasedání přečtena) byl učiněn správný závěr, že obviněný R. M. ve zkušební době podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody nevedl řádný život. Okresní soud tedy postupoval v souladu s ustanovením § 2 odst. 5, 6 tr. ř. a správně podle § 64 odst. 1 tr. zák. rozhodl, že jmenovaný vykoná zbytek trestu odnětí svobody uložený rozsudkem Okresního soudu v Považské Bystrici ze dne 10. 7. 1990 sp. zn. 1 T 168/90. Z důvodů, jež byly podrobně rozvedeny výše, nebyl postup okresního soudu shledán ani v rozporu s ustanovením čl. II. bodem 7 zák. č. 25/1993 Sb.

Za daného stavu proto Nejvyšší soud nedovodil, že napadeným usnesením byl porušen zákon v rozsahu stížnosti pro porušení zákona (§ 2 odst. 6 tr. ř., § 64 odst. 1 tr. zák.).

Za vadný je však nutno považovat výrok napadeného usnesení, jímž byl podle § 39a odst. 2 písm. c) tr. zák. obviněný zařazen pro výkon trestu do věznice s ostrahou.

V rozhodnutí o tom, že se vykoná zbytek trestu odnětí svobody, soud nestanoví zařazení odsouzeného pro výkon zbytku tohoto trestu podle § 39a tr. zák. do některé z věznic, ale zbytek se začne vykonávat ve věznici toho typu, v níž byl odsouzený zařazen před svým podmíněným propuštěním. Jestliže odsouzený před podmíněným propuštěním vykonával trest odnětí svobody v době do 30. 12. 1993 v některé nápravně výchovné skupině nápravně výchovného ústavu podle právních předpisů účinných do uvedeného data, pak po rozhodnutí o tom, že zbytek trestu vykoná, bude zařazen do příslušného typu věznice bez zvláštního rozhodnutí podle směrnic uvedených v čl. II. bodu 1 zák. č. 294/1993 Sb. V souladu s těmito směrnici by přicházelo v úvahu zařazení obviněného R. M. do věznice s ostrahou.

Podle § 266 odst. 2 tr. ř. lze proti výroku o trestu podat stížnost pro porušení zákona jen tehdy, jestliže trest je ve zřejmém nepoměru k stupni nebezpečnosti činu pro společnost nebo k poměrům pachatele nebo jestliže uložený druh trestu je ve zřejmém rozporu s účelem trestu.

V případě obviněného R. M. spočívá porušení zákona v tom, že usnesení obsahuje nadbytečný výrok podle § 39a tr. zák., když soud neměl rozhodovat o jeho zařazení do určitého typu věznice. Tato vada však nemá za následek zhoršení postavení obviněného vzhledem k zásadám obsaženým v čl. II. bodu 1 zák. č. 294/1993 Sb. Za tohoto stavu proto nejsou splněny podmínky, jež předpokládá ustanovení § 266 odst. 2 tr. ř.

Z uvedených důvodů proto Nejvyšší soud podle § 268 odst. 1 tr. ř. stížnost pro porušení zákona zamítl.